

PICTURA PE LEMN: INSTRUMENT METODOLOGIC PENTRU EDIFICAREA CULTURII PĂCII ÎN MEDIUL EXTRAȘCOLAR

WOOD PAINTING: CULTURE OF PEACE THROUGH EXTRACURRICULAR EDUCATION

CZU: 75.05:172.4:37.091.398

<https://doi.org/10.59295/eie2026.22>

Veronica JOSAN-ADOMNIȚA,

conducătoare de cerc „Arte plastic și design”, grad. did. I,

Centrul de Creație a Copiilor Orhei

E-mail: josan.veronica2017@gmail.com

Rezumat. *Articolul explorează valențele educative ale picturii pe lemn în contextul formării unei culturi a păcii la copiii de vârstă școlară în cadrul învățământului extrașcolar. Autorul analizează modul în care arta tradițională și procesul creativ contribuie la dezvoltarea toleranței, a rezilienței emoționale și a respectului pentru valorile culturale. Prin studiul de caz al cercului de pictură pe lemn de la CCC Orhei, sunt prezentate metodele didactice care transformă actul artistic într-un exercițiu de meditație și armonie socială.*

Cuvinte-cheie: *cultura păcii, educație extrașcolară, pictură pe lemn, creativitate, valori tradiționale, dezvoltare personală.*

Summary. *The article explores the educational values of wood painting in the context of fostering a culture of peace among school-aged children within extracurricular education. The author analyzes how traditional art and the creative process contribute to the development of tolerance, emotional resilience, and respect for cultural values. Through a case study of the wood painting workshop at the Children's Creation Center (CCC) in Orhei, the paper presents didactic methods that transform the artistic act into an exercise in meditation and social harmony. The results highlight the potential of traditional crafts to shape a balanced personality and promote non-violent communication.*

Keywords: *Culture of peace, extracurricular education, wood painting, creativity, traditional values, personal development.*

Introducere

Într-o lume marcată de conflicte și schimbări rapide, educația pentru pace devine o necesitate imperativă a sistemului educațional contemporan. Cultura păcii nu reprezintă doar absența războiului, ci un ansamblu de valori și comportamente care promovează dialogul și cooperarea. Instituțiile de învățământ extrașcolar oferă cadrul ideal pentru implementarea acestor valori, deoarece permit o abordare non-formală, centrată pe interesele și emoțiile elevului.

Printre principiile generale ale educației și învățământului extrașcolar, se numără, principiul orientărilor valorice: axarea mai mult pe componenta conținutală a educației, pe cultivarea valorilor, ca: „om”, „viață”, „natură”, „societate”, „dragoste”, „stimă” etc” [1, p. 36].

În contextul actual, educația extrașcolară joacă un rol vital în formarea unei culturi a păcii, cultivând valori fundamentale precum responsabilitatea civică, empatia și solidaritatea. Acest demers este esențial într-o lume marcată de tensiuni, unde cultivarea păcii devine o prioritate educațională.

Alături de beneficiarii Centrului de Creație a Copiilor Orhei, am explorat potențialul formativ al activității de pictură pe lemn ca metodă de promovare a înțelegerii reciproce și a armoniei interioare și sociale.

Imaginea 1. Produse ale elevilor cu tematica păcii, tehnica picturii pe lemn

Pictura pe lemn, dincolo de valențele sale estetice, este purtătoarea unui bogat tezaur de valori. Actul creației în sine, de la alegerea și pregătirea lemnului până la aplicarea culorilor și finisarea lucrării, implică o serie de procese cu un profund impact formativ:

- Răbdare și perseverență: Lucrul cu lemnul este un exercițiu de migală și atenție. Copilul învață să depășească etape, să aștepte uscarea straturilor de vopsea și să corecteze cu grijă eventualele greșeli, dezvoltându-și astfel toleranța la frustrare și perseverența.
- Respect pentru material și natură: Lemnul, ca materie primă vie, impune respect. Tinerii artiști învață despre esențele de lemn, despre textura și “povestea” fiecărei bucați, cultivând o legătură profundă cu natura și resursele sale.

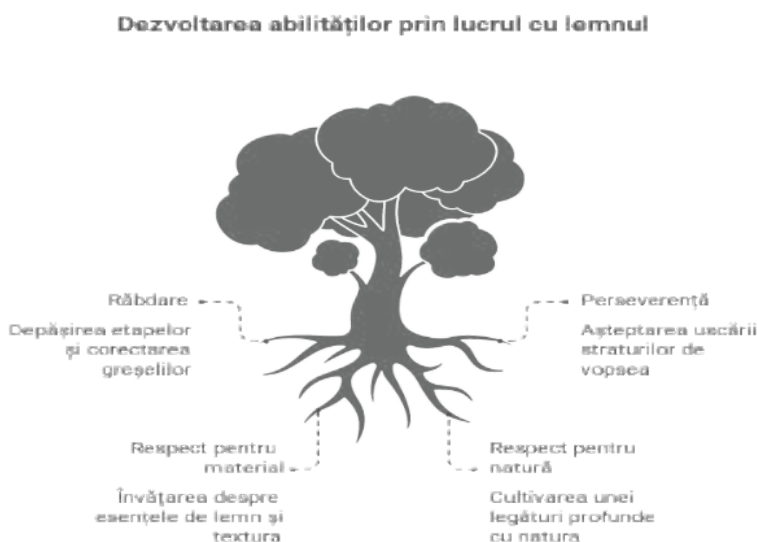

Figura 1. Dezvoltarea abilităților prin lucrul cu lemnul. Sursă: generat de IA

Pictura pe lemn are mai multe valențe educaționale exprimate prin conectarea cu tradiția și identitatea culturală, explorarea simbolurilor, consolidarea legăturii cu rădăcinile familiale, naționale, înțelegerea diversității culturale, sentimentul de apreciere a unicității patrimoniului cultural.

Conectarea cu tradiția și identitatea culturală: Pictura pe lemn este o punte de legătură cu trecutul. Prin studierea și reproducerea motivelor tradiționale, copiii se apropie de moștenirea culturală a înaintașilor, dezvoltând un sentiment de apartenență și mândrie națională. Acest atașament față de propria cultură este un prim pas esențial în înțelegerea și respectarea altor culturi, promovând un dialog intercultural.

Pentru a maximiza impactul pedagogic, pictura pe lemn poate fi integrată în programele de învățământ extrașcolar printr-o serie de activități practice și interactive, care stimulează atât creativitatea individuală, cât și colaborarea în grup:

- Ateliere tematice: Organizarea de ateliere axate pe descifrarea simbolurilor de pace și armonie din arta tradițională. Copiii pot cerceta semnificația motivelor, pentru ca mai apoi să le reinterpreteze în creațiile proprii, conferind un sens personal și contemporan acestor simboluri străvechi.
- Proiecte de grup: Realizarea unor lucrări colective (de exemplu, decorarea unei bănci de lemn pentru curtea școlii sau a unui panou decorativ comun) stimulează colaborarea, comunicarea eficientă și dezvoltă spiritul de echipă. Aceste proiecte creează micro-comunități în care se exersează respectul și înțelegerea reciprocă.

- Art -Terapie prin pictură: Procesul de creație în sine are un efect terapeutic dovedit. Concentrarea asupra detaliilor, mișcarea ritmică a pensulei și contactul cu materialul natural pot contribui la reducerea stresului și a anxietății, promovând o stare de calm interior și echilibru emoțional, aspecte fundamentale pentru dezvoltarea unei personalități armonioase.
- Dialog intercultural: Atelierele pot include și studiul comparativ al motivelor decorative din arta altor popoare. Această abordare evidențiază atât specificitățile culturale, cât și elementele universale care ne unesc, cultivând deschiderea și respectul față de diversitatea culturală și încurajând dialogul constructiv.

Pictura pe lemn transcende statutul unei simple tehnici de artă plastică, transformându-se într-un proces reflexiv și relational, cu o puternică vocație axiologică. Interacțiunea cu suportul natural face ca materialul simplu, lemnul, să devină un purtător de valoare, funcționând ca o metodă robustă de mediere și de cultivare a stării de pace.

Acest mediu artistic unic încurajează disciplina și răbdarea copiilor și acceptarea imperfecțiunii. Lemnul impune un ritm lent. Nevoia de a pregăti suprafața și de a picta cu precizie, integrând textura naturală, obligă la concentrare și la eliberarea tensiunii interioare, favorizând armonia interioară și echilibrul personal. Iar, nodurile și granulația lemnului nu pot fi ascunse și trebuie integrate în lucrare. Acest act devine o metaforă a toleranței și a acceptării diferențelor sau imperfecțiunilor la nivel interpersonal, esențiale pentru construirea unor relații pozitive.

Pentru a ilustra concret impactul acestei abordări, la Centrul de Creație a Copiilor Orhei, a fost organizat un atelier de confecționare a semnelor de carte din lemn cu ciucuri decorativi. Acest proiect a vizat în mod explicit transpunerea abstractului „Culturi a Păcii” în obiecte concrete, funcționale și personale, facilitând înțelegerea profundă a conceptului prin acțiune creativă și reflecție.

Atelierul a început cu o sesiune interactivă de discuții ghidate, în cadrul căreia copiii au avut ocazia să descifreze simbolistica culorilor asociate stării de pace și armoniei universale. S-au explorat semnificațiile nuanțelor: albastrul cerului senin, simbolizând calmul și libertatea; verdele naturii, reprezentând speranța și creșterea; albul purității, asociat cu inocența și noile începuturi. Ulterior, copiii au aplicat aceste culori ale păcii pe suportul de lemn, realizând propriile compoziții, fiecare având o interpretare personală a armoniei vizuale.

O componentă esențială a proiectului a fost integrarea mesajelor. Fiecare participant a avut libertatea de a alege sau de a formula o „Afirmare scurtă și directă” sau un „Mesaj legat de lectură și liniște” pe care l-a încorporat în designul semnelui de carte. Această etapă a încurajat autorefecția și exprimarea personală a valorilor:

Tabelul 1. Legătura dintre afirmațiile selectate de elevi și mesajul psihopedagogic

Afirmații scurte	<i>Pace în suflet, pace în lume. Alege pacea! Respiră pace.</i>	Stimularea responsabilității personale și a conștientizării stării de liniște interioară ca premisă a păcii globale.
Mesaje lectură/liniște	<i>Citește în liniște, trăiește în pace. Pacea unei pagini citite. Aici găsesc liniștea.</i>	Crearea unei conexiuni directe între liniștea interioară (prin actul lecturii) și pacea socială, cultivând armonia și echilibrul personal.

Metoda picturii pe lemn, integrată strategic în programele extrașcolare, oferă o platformă unică pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor și tinerilor, contribuind esențial la edificarea unei culturi a păcii. Prin combinarea creativității artistice cu valori etice și civice, această abordare depășește granițele educației tradiționale, oferind o experiență holistică și profund transformatoare.

Pictura pe lemn are beneficii multidimensionale pentru participanți, cum ar fi: dezvoltarea autocontrolului emoțional, gestionarea impulsurilor, dezvoltarea răbdării, canalizarea energiei creative, conducând la o mai bună reglare emoțională și la reducerea stresului.

Proiectele de grup, cum ar fi decorarea unor obiecte comunitare, îi învață pe participanți să lucreze împreună, să comunice eficient și să-și respecte contribuțiile reciproce, cultivând spiritul de echipă și solidaritatea.

Imaginea 2. Activitatea în grup de decorare a obiectelor comunitare

Explorarea motivelor tradiționale românești, alături de cele din alte culturi, stimulează deschiderea către diversitate și încurajează dialogul intercultural, facilitând acceptarea și respectul față de alte moduri de exprimare artistică și culturală.

Alegerea simbolurilor, culorilor și mesajelor, precum și adaptarea acestora la suportul de lemn, antrenează gândirea critică și creativă, ajutându-i pe copii să-și exprime ideile într-un mod original și personal.

Salade afirma că „arta răspunde unor nevoi reale pe care le simte orice persoană de a-și lămuri unele idei, de a-și motiva unele comportamente, de a-și fundamenta unele atitudini, sugerând, explicând, valorificând sau problematizând. Prin caracterul ei stimulat, tonic, optimist etc., arta împinge la iubirea adevărului, a binelui, a științei și a vieții” [8, p. 17].

Concluzii

Implementarea picturii pe lemn ca instrument reprezintă o investiție valoroasă în viitor. Nu doar că dezvoltă abilități artistice și manuale, dar cultivă și o serie de competențe socioemoționale esențiale: empatia, toleranța, răbdarea și respectul. Aceste competențe sunt pilonii unei culturi a păcii, contribuind la formarea unei noi generații capabile să construiască o societate mai armonioasă și mai solidară. Prin fiecare bucată de lemn transformată în artă, se plantează o sămânță de pace în sufletul fiecărui copil, cu speranța că aceasta va înflori într-un viitor mai bun pentru toți.

Cercetarea și activitățile practice desfășurate în cadrul Centrului de Creație a Copiilor Orhei demonstrează că pictura pe lemn reprezintă mai mult decât o simplă tehnică artistică, ea constituie o strategie educațională complexă pentru cultivarea unei culturi a păcii.

Implementarea temei „Culorile Păcii” a facilitat transpunerea unor concepte abstracte (pace, armonie, toleranță) într-un limbaj vizual accesibil. Procesul de lucru pe suport de lemn, care necesită rigoare și răbdare, a contribuit la dezvoltarea rezilienței emoționale și a gândirii critice.

Cadrul non-formal al Centrului de Creație a Copiilor Orhei s-a dovedit a fi mediul optim pentru acest demers pedagogic, oferind libertatea necesară exprimării sensibilității și explorării valorilor axiologice fără presiunea notării rigide, punând accent pe colaborare în detrimentul competiției.

Bibliografie:

1. BRAGARENCO, N., BURDUH, A., Marina COSUMOV. M. [et al.]. *Cadrul de referință al educației și învățământului extrașcolar din Republica Moldova*. MEC. Chișinău. 2020. 99 p.

2. CUZNEȚOV, L. *Pedagogia toleranței și a culturii păcii*, Editura CEP USM, Chișinău, 2010.
3. CUZNEȚOV, L. Pilonii educației de bază și cultura păcii. În: *Revista de Științe ale Educației*, Chișinău.
4. DELORS, J. *Comoara lăuntrică. Raportul UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI*, Editura Polirom, Iași, 2000.
5. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, *Codul Educației al Republicii Moldova*, nr. 152 din 17.07.2014.
6. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, *Curriculum pentru învățământul extrașcolar (Disciplinele artistice)*, Chișinău.
7. POSTOLACHI, E. *Arta populară și educația estetică a tinerii generații*, Editura Știința, Chișinău.
8. SALADE, D. *Educația prin artă și literatură*, București: Editura Didactică și Pedagogică. 1973.
9. UNESCO, *Declaration and Programme of Action on a Culture of Peace (A/RES/53/243)*, United Nations, 1999.